

Akademia WSB

Dąbrowa Górnicza, Cieszyń, Olkusz, Żywiec, Kraków

Wydział Nauk Stosowanych

mgr Izabela Ligenza

**WPŁYW AGRESJI FEDERACJI ROSYJSKIEJ NA UKRAINĘ
W 2022 ROKU NA BEZPIECZEŃSTWO LOKALNE
W RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Autoreferat rozprawy doktorskiej napisanej pod kierunkiem:
inż. dr inż. inż. Eugeniusza Nowaka

Dąbrowa Górnicza 2024

Spis treści

1. Przesłanki wyboru tematu pracy	3
2. Cele pracy i hipotezy badawcze.....	7
3. Przebieg badań i struktura pracy	9
4. Wyniki badań w kontekście hipotez badawczych	16
5. Wnioski ogólne z badań.....	16
6. Kierunki dalszych badań.....	21
7. Wartość dodana pracy.....	22
8. Plan pracy	22

*Bezpieczeństwo lokalne jest wartością, której naruszenie może spowodować wybuch niepokojów społecznych. Powoduje to, że od „decydentów” odpowiedzialnych za to bezpieczeństwo wymagane jest posiadanie zdolności do **myślenia kognitywnego**.*

prof. Eugeniusz Nowak

1. Przesłanki wyboru tematu pracy

Bezpieczeństwo lokalne jest jedną z kategorii bezpieczeństwa, która w ostatnich latach zrobiła szczególną karierę. Jego rozkwit wynika z zaimplementowania koncepcji decentralizacji państwa i jego sfery publicznej, zgodnie z którą bezpieczeństwo przestało być niepodzielne i pozostawione wyłącznie państwu. Zaliczane jest do jednej z najważniejszych kategorii bezpieczeństwa wewnętrznego państwa określających **jakość życia na poziomie lokalnym**. Wyrażana jest ona m.in. poprzez coraz częstsze poszukiwanie bezpiecznej okolicy do zamieszkania, które jest jednym z kluczowych czynników migracyjnych, a poczucie bezpieczeństwa lokalnego stało się synonimem wysokiego standardu życia i dobrobytu. Wynika z tego, że nowocześnie rozumiane bezpieczeństwo lokalne to nie tylko ochrona żywotnych oraz ważnych interesów lokalnej wspólnoty społecznej i lokalnych instytucji bezpieczeństwa przed zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Jest to także zapewnienie warunków dla realizacji ich interesów, zwłaszcza tych, które w sposób bezpośredni oddziałują na rzeczywistość, bądź odczuwalną jakość życia na poziomie lokalnym. Jest ono tym fenomenem, który dotyczy nie tylko wszystkich członków wspólnoty lokalnej, ale również wszystkich osób przebywającym na danym terytorium.

Bezpieczeństwo lokalne ma na celu zapobieganie przestępczości, ściganie przestępców, utrzymanie porządku publicznego, reagowanie na wszelkie zagrożenia i sytuacje kryzysowe w sposób skoordynowany i efektywny, aby **poczucie bezpieczeństwa społeczności lokalnych** było stale zapewnione.

W literaturze przedmiotu, oprócz terminu „bezpieczeństwo lokalne”, występuje również termin „bezpieczeństwo społeczności lokalnych”. Często jest on niesłusznie utożsamiany z terminem „bezpieczeństwo lokalne”. Przeprowadzone w rozprawie badania wykazały, że termin „bezpieczeństwo społeczności lokalnych” jest tzw. „mocno zawężonym” ujęciem pojęcia „bezpieczeństwo lokalne”, bowiem wiązane jest z bezpieczeństwem i porządkiem publicznym w ich wymiarze lokalnym. Nie obejmuje ono m.in. takich zadań jak dostęp: do instytucji edukacyjnych i oświatowych, usług

medycznych, sieci handlowej i usługowej, sądów powszechnych, świadczeń opieki społecznej w sytuacjach kryzysowych, usług opiekuńczych dla dzieci i osób dorosłych oraz innych form niezbędnej obsługi i pomocy prawnej itp. Za realizację tych zadań na szczeblu lokalnym odpowiadają lokalne władze samorządowe, czyli starostowie, burmistrzowie oraz wójtowie (prezydenci miast).

Kierując się definicją bezpieczeństwa wewnętrznego, ujmowanego w sensie uniwersalnym¹, bezpieczeństwo lokalne, które jest jedną z jego składowych, w prezentowanej rozprawie podzielono na dwa główne obszary funkcjonalne. **Pierwszy obszar** funkcjonalny dotyczy bezpieczeństwa osobistego i bezpieczeństwa publicznego, natomiast **drugi obszar** – poziomu i jakości życia mieszkańców społeczności lokalnych. Umożliwiło to doprecyzowanie odpowiedzialności naczelnych organów władzy państwowej, terenowych organów administracji rządowej i organów administracji samorządowej za poszczególne obszary funkcjonalne bezpieczeństwa lokalnego. Ponadto pojawiła się możliwość określenia zakresu i sposobów udziału organizacji pozarządowych i społeczności lokalnych w działaniach na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa lokalnego.

Przeprowadzone badania wykazały, że zadania na rzecz bezpieczeństwa lokalnego realizowane są skuteczniej, kiedy wykonują je formacje (organizacje) posiadające instytucjonalną strukturę organizacyjną. Dowodzi o tym m.in. dobra realizacja zadań na rzecz bezpieczeństwa osobistego i bezpieczeństwa publicznego odpowiednio przez Policję oraz Państwową Straż Pożarną (PSP) podczas masowej migracji mieszkańców Ukrainy wymuszonej agresją Federacji Rosyjskiej (FR) w 2022 roku.

Wobec powyższego, w prezentowanej dysertacji **pewnym ograniczeniem** jest to, że szczególną uwagę zwrócono na **działania prowadzone na rzecz zapewnienia właściwego poziomu i jakości życia mieszkańców społeczności lokalnych**.

Agresja FR na Ukrainę w 2022 roku spowodowała przewartościowanie zagrożeń dla bezpieczeństwa lokalnego w Polsce (RP). W poczuciu bezpieczeństwa lokalnego nastąpiła dominacja zagrożeń zewnętrznych nad zagrożeniami wewnętrznymi. Do głównych zagrożeń należały (i wiele z nich należy nadal):

¹ Bezpieczeństwo wewnętrzne, ujmowane w sensie uniwersalnym, należy wiązać ze stanem niezakłóconego funkcjonowania państwa, związanym z bezpieczeństwem jego organów oraz **stabilnością życia społecznego, wynikającą z bezpieczeństwa osobistego i bezpieczeństwa egzystencji jego obywateli**.

- wielomilionowa migracja mieszkańców Ukrainy uciekających przed wojną, która spowodowała wzrost konkurencji na polskim rynku pracy; możliwość przemieszczenia się, wraz z uciekinierami z Ukrainy, osób i grup prowadzących przestępczość zorganizowaną;
- budzące niepokój wśród społeczeństwa polskiego działania wojenne prowadzone w pobliżu granicy z Polską oraz krytycznie oceniana przez stronę rosyjską powszechna solidarność społeczeństwa polskiego udzielającego pomocy humanitarnej dla uchodźców z Ukrainy, a także aktywna i szeroka pomoc militarna i gospodarcza Polski dla walczącej Ukrainy;
- sankcje Unii Europejskiej (UE), w tym również Polski, nałożone na Rosję oraz towarzyszące im kontrsanckje rosyjskie;
- zaniedbania organizacyjne władz polskich związane z realizacją decyzji UE w sprawie udzielania pomocy walczącej Ukrainie dotyczące m.in. organizacji tranzytowego przewozu przez terytorium Polski ukraińskich produktów rolnych oraz liberalizacji handlu z Ukrainą, które spowodowały blokadę przejść granicznych z Ukrainą przez polskich rolników² i kierowców przedsiębiorstw transportowych.

Wobec powyższych wyzwań dotyczących działań na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa lokalnego w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku zarysowała się sytuacja problemowa determinująca obszar badań w prezentowanej rozprawie. Autorkę dysertacji utwierdzają w tym przekonaniu również wnioski uzyskane z analizy krytycznej literatury przedmiotu dotyczącej organizacji bezpieczeństwa lokalnego. Publikacje te najczęściej skupiają się na przedstawieniu ogólnej charakterystyki tego bezpieczeństwa oraz działań na rzecz „bezpieczeństwa społeczności lokalnych” ograniczających się do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Sytuacja problemowa mająca wpływ na proces badawczy niniejszej dysertacji wynika z faktu, że zagrożenia dla społeczności lokalnych mogą być postrzegane nie tak samo w zależności od rejonu zamieszkania. Inaczej będą one wyglądały wśród mieszkańców np. wschodnich regionów Polski (obszarów graniczących z Ukrainą czy Białorusią) i północno-wschodnich (Obwód Królewiecki), a inaczej np. zachodnich, czy południowych. Zjawisko to szczególnie uwidoczniło się po agresji Federacji Rosyjskiej (FR) na Ukrainę w 2022 roku. Wywołała ona nasilenie zdarzeń wpływających na poczucie bezpieczeństwa przez społeczności lokalne w Polsce. Do głównych z nich

² Trafność tej oceny potwierdzają nadal masowe protesty m.in. polskich rolników.

należały: wielomilionowa migracja mieszkańców Ukrainy uciekających przed wojną (z prawie 10 milionów uciekinierów, którzy przekroczyli polską granicę, na terenie Polski schronienie znalazło około 2 miliony); wzrost konkurencji na rynku pracy; możliwość przemieszczenia się, wraz z uciekinierami z Ukrainy, osób związanych z przestępczością zorganizowaną; powszechna solidarność społeczeństwa polskiego udzielającego pomocy humanitarnej dla uchodźców z Ukrainy; działania wojenne prowadzone na terenie Ukrainy, w tym w pobliżu granicy z Polską; aktywna i szeroka pomoc militarna i gospodarcza Polski dla walczącej Ukrainy; decyzje władz Unii Europejskiej w sprawie bezcłowego wywozu z Ukrainy produktów rolnych przez terytorium Polski; możliwość wzrostu zagrożeń społecznych (nacjonalizm, ksenofobia, szowinizm, uprzedzenia religijne i kulturowe) itp. Wymienione zdarzenia jako „nowe”, bądź „stare” (ale występujące z większą intensywnością) stanowiły i stanowią nadal poważne wyzwanie dla organów administracji publicznej (rządowej i samorządowej), bowiem póki co brak jest skutecznych, adekwatnych do zdarzenia, sposobów (procedur) przeciwdziałania pojawiającym się różnego rodzaju zagrożeniom. Poważnym mankamentem w tym zakresie jest brak racjonalnego (przejrzystego) podziału kompetencji i odpowiedzialności organów administracji publicznej m.in. za bezpieczeństwo lokalne.

Kolejnym trudnym i nierozwiązanym problemem jest niewystarczająca (niska) świadomość społeczeństwa w rozumieniu interesów narodowych (racji stanu), która niekorzystnie wpływa m.in. na poczucie bezpieczeństwa przez społeczności lokalne.

Podmiotem badań w prezentowanej dysertacji są społeczności lokalne w RP, natomiast **przedmiotem badań** jest stan bezpieczeństwa lokalnego w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku oraz sposoby wzmacniania tego bezpieczeństwa.

Obecnie na stan bezpieczeństwa lokalnego w RP wpływają przede wszystkim: poczucie przez mieszkańców bezpieczeństwa osobistego w przestrzeni publicznej; dostęp obywateli do: instytucji edukacyjnych i oświatowych, sieci handlowej i usługowej zaspakajającej zasadnicze potrzeby egzystencjalne, usług medycznych, sądów powszechnych i możliwość bezzwłocznego osądzenia oraz innych form niezbędnej obsługi i pomocy prawnej, świadczeń opieki społecznej w sytuacjach kryzysowych, usług opiekuńczych dla dzieci i osób dorosłych, które ich potrzebują; skuteczna ochrona przed lokalną dewastacją i zanieczyszczeniem środowiska; dbałość o lokalny rynek pracy; dostępności mieszkańców do szlaków komunikacji i transportu;

zapewnienie przyłączenia użytkowników zasobów mieszkaniowych do infrastruktury komunalnej; zapewnienie skutecznego bezpieczeństwa publicznego itp.

Celowe więc stało się opracowanie naukowe, którym, według opinii autorki dysertacji, jest prezentowana rozprawa wypełniająca lukę w tym obszarze wiedzy obejmującej względy teoretyczne i praktyczne.

Względy teoretyczne mają związek z brakiem naukowej analizy problematyki traktującej o organizacji bezpieczeństwa lokalnego w dostępnej literaturze przedmiotu, w tym szczególnie dotyczącej wpływu agresji FR na Ukrainę w 2022 roku na to bezpieczeństwo w RP. Konieczne stało się więc podjęcie badań dotyczących identyfikacji zagrożeń dla bezpieczeństwa lokalnego w Polsce, zadań organów administracji rządowej, administracji samorządowej i organizacji pozarządowych związanych z tym bezpieczeństwem oraz procedur ich realizacji, a także sposobów mobilizacji mieszkańców społeczności lokalnych do podejmowania działań na rzecz bezpieczeństwa lokalnego.

Względy praktyczne uzasadniają tematykę podjętą w rozprawie doktorskiej, gdyż wynikają z aktualności i pilności problemu, jakim jest zapewnienie wzmocnienia bezpieczeństwa lokalnego w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku. Brak skutecznych rozwiązań w tym obszarze stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa osobistego i bezpieczeństwa publicznego oraz ma negatywny wpływ na poziom i jakość życia mieszkańców społeczności lokalnych.

2. Cele pracy i hipotezy badawcze

Specyfiką oceny poziomu (stanu i procesu) bezpieczeństwa lokalnego jest jego postrzeganie przez społeczności lokalne. Postrzeganie to może być obiektywne lub subiektywne.

Obiektywne postrzeganie ma miejsce wówczas, gdy występujące zagrożenia są identyfikowane adekwatnie do skali ich występowania.

Subiektywne postrzeganie ma miejsce wówczas, gdy występuje stan obsesji (gdy nieznaczone zagrożenie jest postrzegane jako duże) lub stan fałszywego poczucia bezpieczeństwa (gdy zagrożenie jest poważne, a postrzegane bywa jako niewielkie).

Celem badań jest identyfikacja zagrożeń bezpieczeństwa lokalnego w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku oraz zaproponowanie sposobów zwiększenia tego bezpieczeństwa w związku z tą agresją.

Dla osiągnięcia tak sformułowanego celu dysertacji sprecyzowano **dwa cele szczegółowe**. Pierwszym celem szczegółowym jest cel poznawczy (teoretyczny), natomiast drugim celem szczegółowym jest cel praktyczny (użyteczny). Cele szczegółowe otrzymały następujące brzmienie:

Cel poznawczy – *identyfikacja i ocena zagrożeń bezpieczeństwa lokalnego w RP przed i po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku.*

Cel praktyczny – *zapropozowanie sposobów zwiększenia bezpieczeństwa lokalnego w RP w związku z agresją FR na Ukrainę w 2022 roku.*

Hipoteza badawcza nadała kierunek badaniom, co było podstawą doboru zdarzeń do obserwacji i metod badania, które pozwoliły zrozumieć zarówno jego cel, jak i oddziaływanie każdego elementu. Analiza problemu badawczego, dostępna literatura przedmiotu, pozwalają stwierdzić, że zagrożenia dla bezpieczeństwa lokalnego pochodziły głównie z wewnątrz, tj. były najczęściej generowane przez mieszkańców społeczności lokalnych. Agresja FR na Ukrainę w 2022 r. wywołała szereg nowych (dodatkowych) zagrożeń pochodzących z zewnątrz. Wpłynęły one przede wszystkim na obniżenie poczucie bezpieczeństwa przez społeczności lokalne w Polsce. Do głównych z nich należą: wielomilionowa migracja mieszkańców Ukrainy uciekających przed wojną (z prawie 10 milionów uciekinierów, którzy przekroczyli polską granicę, na terenie Polski schronienie znalazło około 2 miliony); wzrost konkurencji na rynku pracy; możliwość przemieszczenia się, wraz z uciekinierami z Ukrainy, przestępczości zorganizowanej; powszechna solidarność społeczeństwa polskiego udzielającego pomocy humanitarnej dla uchodźców z Ukrainy; działania wojenne prowadzone na terenie Ukrainy, w tym w pobliżu granicy z Polską; aktywna i szeroka pomoc militarna i gospodarcza Polski dla walczącej Ukrainy; decyzje władz Unii Europejskiej (UE) w sprawie bezcłowego wywozu z Ukrainy produktów rolnych przez terytorium Polski, możliwość wzrostu zagrożeń społecznych (nacjonalizm, ksenofobia, szowinizm, uprzedzenia religijne i kulturowe) itp. Wobec tego, **główna hipoteza badawcza** została sformułowana następująco:

Pelnej skali zagrożeń bezpieczeństwa lokalnego w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku oraz skutecznych sposobów jego wzmacniania należy poszukiwać przede wszystkim w województwie podkarpackim (z uwagi na największe oddziaływanie wojny w Ukrainie na jego społeczeństwa lokalne) oraz w województwach, które przyjęły dużą liczbę uchodźców z Ukrainy.

Na podstawie głównej hipotezy badawczej sformułowano następujące szczegółowe hipotezy badawcze:

1. *Poziom bezpieczeństwa lokalnego w RP i jego poczucie (postrzeganie) przed agresją FR na Ukrainę w 2022 roku zależało głównie od zamożności (sytuacji gospodarczej) poszczególnych regionów.*
2. *Największe zmiany w poczuciu (postrzeganiu) zagrożenia bezpieczeństwa lokalnego w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku wystąpiło i występuje w województwie podkarpackim oraz w województwach, które przyjęły dużą liczbę uchodźców z Ukrainy.*
3. *Sposobów wzmocnienia bezpieczeństwa lokalnego w RP należy poszukiwać korzystając z tzw. „dobrych praktyk” wypracowanych przez organy administracji publicznej województw, powiatów i gmin, które przyjęły największą liczbę uchodźców z Ukrainy w 2022 i 2023 roku.*

3. Przebieg badań i struktura pracy

Konsekwencją sformułowania w podjętym temacie rozprawy doktorskiej głównego problemu badawczego, a także problemów szczegółowych, było przeprowadzenie procedury badawczej według szeregu następujących po sobie badań. Mając na uwadze przyjęte założenia badawcze autorka dysertacji zastosowała teoretyczne i empiryczne metody badawcze. Dokonując ich wyboru kierowała się kryteriami: celowości, jasności, jednoznaczności, skuteczności, niezawodności i ekonomiczności.

W grupie metod teoretycznych zostały wykorzystane, w szczególności:

Metoda analizy - jako metoda złożona, z uwzględnieniem *analizy elementarnej, przyczynowej i krytycznej*, z różnym jej nasileniem, stosownie do etapów wnikania w badaną problematykę, która była główną metodą w badaniu literatury przedmiotu oraz aktów prawnych. Metodę tę zastosowano podczas całego procesu badawczego i wykorzystano do identyfikacji problematyki wpływu agresji FR na Ukrainę w 2022 roku na bezpieczeństwo lokalne w RP. Metoda ta służyła do identyfikacji zagrożeń, jakie miały wpływ na bezpieczeństwo lokalne w RP przed agresją FR na Ukrainę w 2022 roku.

Metoda syntezy (głównie syntezy przyczynowej), którą wykorzystano do łączenia wyodrębnionych elementów badanego problemu i formułowaniu wniosków i uogólnień.

Metody indukcji i dedukcji użyto odpowiednio do wnioskowania indukcyjnego i wnioskowania dedukcyjnego.

W toku prowadzonego procesu badawczego wykorzystano również empiryczne metody badawcze:

Badanie opinii i sądów użyto do uzyskania stanowiska niedostępnego w literaturze przedmiotu, od osób będących ekspertami w dziedzinie zarządzania kryzysowego, specjalistów urzędów marszałkowskich oraz nauczycieli akademickich specjalizujących się w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie. Ogółem przeprowadzono 6 wywiadów eksperckich (2 wywiady z profesorami uczelni akademickich, 1 wywiad z dyrektorem powiatowego urzędu zarządzania kryzysowego i 3 wywiady z przedstawicielami urzędów marszałkowskich) oraz 3 konsultacje merytoryczne z przedstawicielami wojewódzkich i powiatowych centrów zarządzania kryzysowego. W metodzie tej zastosowano technikę wywiadu, a narzędziem był arkusz wywiadu. Zbieranie informacji dokonano stosując wywiad ustny, indywidualny i skategoryzowany. Zebrane dane dotyczyły sposobów postrzegania zagrożeń bezpieczeństwa lokalnego, jakie pojawiły się w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku.

W wyniku przeprowadzonych wywiadów z ekspertami autorka dysertacji uzyskała następujące wnioski ogólne:

1. Agresja FR na Ukrainę w 2022 roku nie wygenerowała nowych zagrożeń dla bezpieczeństwa lokalnego w Polsce. Nasiliła natomiast spektrum „starych” zewnętrznych zagrożeń dla tego bezpieczeństwa oraz spowodowała dominację tych zagrożeń nad zagrożeniami wewnętrznymi. Głównymi obszarami źródeł zagrożeń dla bezpieczeństwa lokalnego były (niektóre występują nadal): masowa migracja uchodźców ukraińskich do Polski; decyzje polityczne polskich władz nieuwzględniające wpływu masowej migracji na poziom i jakość życia społeczności lokalnych w Polsce; niefrasobliwość, niekompetencja i zaniechania, polskich władz w obszarze polityki społecznej, gospodarczej i finansowej.

2. Zagrożenia dla bezpieczeństwa osobistego wynikały z obawy (możliwości) przeniknięcia (pod tzw. „przykryciem” masowej migracji) pojedynczych i zorganizowanych grup przestępczych, których działania mogłyby być skierowane przeciwko życiu, zdrowiu i mieniu mieszkańców społeczności lokalnych.

3. Zagrożenia dla poziomu i jakości życia mieszkańców społeczności lokalnych wynikały głównie z obawy o rynek pracy (pojawiła się duża liczba

„tańszych” pracowników z Ukrainy), wzrostu ubóstwa (za rosnącą inflacją nie nadążał wzrost płac), obniżenia jakości edukacji (do polskich szkół przyjęto dodatkowo tysiące dzieci i młodzieży z Ukrainy) oraz ograniczenia dostępu mieszkańców do podstawowej opieki medycznej (opieką medyczną objęto setki tysięcy uchodźców z Ukrainy). Jednak najbardziej spektakularnym zagrożeniem był źle zorganizowany (brak kontroli) przez władze polskie tranzytu zboża i innych produktów rolnych z Ukrainy przez terytorium Polski oraz nieudolnie nadzorowana przez władze polskie realizacja decyzji UE w sprawie liberalizacja handlu z Ukrainą, które wywołały falę protestów naszych rolników i przedsiębiorstw transportowych.

4. Nowym wyzwaniem dla organów, instytucji i służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo lokalne w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 r. było przede wszystkim rozpoznanie potrzeb personalnych i strukturalnych uchodźców przebywających na terenie zamieszkanym przez społeczności lokalne. Potrzeby te w głównej mierze odnosiły się do aspektu pomocy medycznej, socjalnej, edukacyjnej, ochrony zdrowia oraz kulturalnej. Z uwagi na różnice językowe, wyzwaniem dla wspomnianych podmiotów były wyzwania komunikacyjne.

5. Poziom świadomości społeczeństw lokalnych w RP w rozumieniu interesu narodowego (racji stanu) przed i po agresji FR na Ukrainę w 2022 r. eksperci oceniają wysoko. Według ich opinii dużą zasługę w tym zakresie mają organizacje pozarządowe realizujące zadania w obszarze inicjatyw związanych z krzewieniem postaw patriotycznych oraz edukacji dla bezpieczeństwa.

6. Działania na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa lokalnego w RP, po agresji FR na Ukrainę w 2022 r., powinny być zaimplementowane do działalności: naczelnych organów władzy państwowej, terenowych organów administracji rządowej, organów administracji samorządowej, organizacji pozarządowych oraz społeczności lokalnych. Powinny one dotyczyć: wprowadzenia (wdrożenia) ustawowego obowiązku szkoleń dla osób ubiegających się o zajmowanie kierowniczych stanowisk w administracji publicznej z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz zarządzania kryzysowego, organizacji szkoleń teoretycznych i szkoleń w tych zakresach przez wszystkie instytucje administracji publicznej; wprowadzenia jednolitej metodyki dla niewojskowego sektora państwowego z zakresu przygotowania, organizowania i realizowania ćwiczeń; finansowani ww. przedsięwzięć z budżetu państwa; powierzenia odpowiedzialności za sprawną, skuteczną i efektywną realizację tych

przedsięwzięć Radzie Ministrów; przyjęcia ustawy o zasadach tworzenia prawa miejscowego.

Powyższe procedury adekwatnie powinny również odnosić się do funkcjonowania społeczności lokalnych.

7. Szczególnie ważną rolę w budowaniu bezpieczeństwa lokalnego odgrywają organy samorządowe oraz organizacje pozarządowe. Samorząd powinien być apolityczny, a także posiadać większą niż dotychczas autonomię w wykonywaniu zadań regionalnych, a zwłaszcza na rzecz lokalnej wspólnoty.

Organizacje pozarządowe należy uniezależnić od polityki, której ulegają lub też same do tego się garną. Kampania wyborcza przed wyborami parlamentarnymi w 2023 roku pokazała dobitnie, jak politycy bez skrupów wykorzystują organizacje pozarządowe do swoich celów politycznych.

Przykładowym wzorem dla doskonalenia działalności organów samorządowych oraz organizacji pozarządowych w RP, powinien być szwajcarski, fiński lub szwedzki model samorządności.

Uzupełniającym cennym źródłem wiedzy o bezpieczeństwie lokalnym były również: wywiad z prof. Normanem Davies, „Angora” nr 02/2023 (1699), wywiad z prof. Zbigniewem Mikołajko, „Angora” nr 21/2023 (1718) oraz film Agnieszki Holland „Zielona Granica”.

Prof. Norman Davies³, w wywiadzie noworocznym⁴, porównując pomoc polskiego społeczeństwa dla milionów uchodźców ukraińskich w 2022 roku, z pomocą, jaką w tym czasie okazała migrantom Wielka Brytania (dla 350 tysięcy), która dysponuje wielokrotnie większym potencjałem gospodarczym i ludzkim niż Polska, nazwał ją „ewenementem na skalę światową”. Był on bardzo pozytywnie zaskoczony postawą Polaków. Według niego Polacy stanęli na wysokości zadania nie oglądając się na odległe „abstrakcyjne krzywdy” oraz stare żale (choćby o Wołyń). Wynika z tego, że zdecydowana większość społeczeństwa polskiego solidaryzując się z uchodźcami z Ukrainy potwierdziła, że właściwie rozumie polskie interesy narodowe i polską rację stanu.

³ Ivor Norman Richard Davies – brytyjsko-polski historyk angielsko-walijskiego pochodzenia, profesor Uniwersytetu Londyńskiego, członek Polskiej Akademii Umiejętności i Akademii Brytyjskiej, autor prac dotyczących historii Europy, Polski i Wysp Brytyjskich, kawaler Orderu Orła Białego.

⁴ Tygodnik „Angora” 02/2023 (1699). Prof. Norman Davies, *Co ma Piast w DNA? Polska nieustannie mnie zadziwia*.

Prof. Zbigniew Mikołajko⁵ w swoim wywiadzie⁶ dokonał oceny „innych” postaw społeczeństwa polskiego, które demonstrują niektóre małe społeczności lokalne. Prezentują one często stan fałszywego poczucia bezpieczeństwa. Powodem tego stanu jest głównie ich słabe wykształcenie, które ogranicza im szanse awansu społecznego. Jednak z racji „wysokiej rangi” ich udziału w wyborach parlamentarnych i samorządowych, poczuli się ważni (potrzebni) i próbują wykorzystać swoją szansę w korzystaniu z tzw. „pasożytnictwa społecznego”. Objawia się to m.in. w ich podatności na tzw. „transfery socjalne” w ramach „programów wyborczych partii politycznych”. Ich nastawienie na „pasywne branie pieniędzy” (z przekonaniem, że one im się należą) bardzo często uniemożliwia im właściwe postrzeganie interesów narodowych i racji stanu.

Film „Zielona Granica” w reżyserii Agnieszki Holland⁷ opowiada o kryzysie migracyjnym na granicy polsko-białoruskiej przed agresją FR na Ukrainę w 2022 r. Ukazuje tragedię uchodźców z tzw. „Krajów Trzeciego Świata” podstępnie „zwabionych” do Białorusi, skąd obiecywane jest im łatwe „przejście do lepszego Świata”. Tymczasem nieświadomie są wykorzystywani, przez władze białoruskie i wspierający ich reżim rosyjski, w celu wywołania kryzysu politycznego i gospodarczego w Polsce i wielu innych państwach Unii Europejskiej. Podejmowane przez nich próby przekroczenia granicy z Polską są dramatyczne. Służby białoruskie siłą „wypychają” ich z terytorium Białorusi do Polski, a polscy funkcjonariusze Straży Granicznej siłą zwracają ich do Białorusi. Sytuacja ta powtarza się wielokrotnie. Z teoretycznego punktu widzenia obie strony, czyli Białoruś i Polska, działają w imię swoich interesów narodowych. Jednak towarzyszy temu wielkie cierpienie uchodźców. Odbywa się to kosztem ich zdrowia. Zdarzają się wypadki śmiertelne. Na tle tego dramatu pojawiają się ludzie, którzy nie oglądając się na grożące im ze strony władz konsekwencje, niosą bezinteresowną pomoc uchodźcom ratując im zdrowie i życie.

Oceniając powyższą dramatyczną sytuację uchodźców pojawia się pytanie, na które trudno udzielić jednoznacznej odpowiedzi. **Gdzie kończą się interesy narodowe, a gdzie zaczyna się człowieczeństwo?**

⁵ Zbigniew Mikołajko – polski intelektualista: filozof religii, historyk religii, eseista, poeta, pedagog, profesor doktor habilitowany nauk humanistycznych w zakresie filozofii.

⁶ Tygodnik „Angora” 21/2023 (1718). Prof. Zbigniew Mikołajko, *Pałka na pański łeb*.

⁷ Agnieszka Holland polska reżyserka filmowa. Jej filmy zdobywały wiele nagród na prestiżowych festiwalach m.in. w Cannes, Berlinie i Montrealu. Jest członkiem Europejskiej Akademii Filmowej przyznającej Felixy, Serwis tematyczny „Filmweb”, <https://www.filmweb.pl/person/Agnieszka+Holland-241/biography> [dostęp: 16.12.2023].

W badaniu opinii i sądów zastosowano także technikę badawczą – ankietę, a narzędziem był kwestionariusz ankiety.

Metoda ankietowania (ankietowa) miała charakter sondażowy, była narzędziem pomocniczym i realizowana od drugiej połowy 2023 roku do ostatniego roku, aż do nadania ostatecznej formy rozprawy doktorskiej. Ankiety służyły z różnym natężeniem, nierealistyczne zostały odrzucone. Badania ankietowe przeprowadzono z mieszkańcami województwa podkarpackiego oraz województw, które przyjęły dużą liczbę uchodźców z Ukrainy (głównie małopolskiego i śląskiego). Rozprowadzono 110 ankiet, poprawnych odpowiedzi było 92. Badania ankietowe przeprowadzono również wśród doktoratów seminarium doktorskiego Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej. Sporządzono 52 ankiety, poprawnych odpowiedzi było 46.

Metoda studium przypadku umożliwiła poszukanie dobrych praktyk i rozwiązań, szczególnie w tych gminach i powiatach, które przyjęły dużą liczbę uchodźców.

W wyniku przeprowadzonych **badń wśród doktorantów** autorka dysertacji uzyskała następujące wnioski ogólne:

1. Respondenci posiadają wysoką świadomość polityczną i właściwie rozumieją (93%) polskie interesy narodowe i polską rację stanu w obliczu agresji FR na Ukrainę.
2. Wśród podstawowych elementów tworzących społeczność lokalną respondenci najwyżej oceniają jako najważniejsze: więzi i interesy łączące zbiorowość ludzką (85%), interakcje zachodzące pomiędzy członkami zbiorowości ludzkiej (82%) oraz zbiorowość ludzką (grupę społeczną) zamieszkującą dane terytorium (82%).

W wyniku przeprowadzonych badań wśród **mieszkańców województwa podkarpackiego oraz województw, które przyjęły dużą liczbę uchodźców z Ukrainy (głównie małopolskiego i śląskiego)** autorka dysertacji uzyskała następujące wnioski ogólne:

1. Respondenci posiadają wysoką świadomość polityczną i właściwie rozumieją (84%) polskie interesy narodowe i polską rację stanu w obliczu agresji FR na Ukrainę w 2022 r.
2. Wśród podstawowych elementów tworzących społeczność lokalną respondenci najwyżej wyceniają jako najważniejsze: więzi i interesy łączące zbiorowość ludzką (69%) oraz zbiorowość ludzką (grupę społeczną) zamieszkującą dane terytorium (69%), interakcje zachodzące pomiędzy członkami zbiorowości ludzkiej (68%) oraz poczucie przywiązania zbiorowości ludzkiej do terytorium (68%).

Konstrukcja dysertacji jest konsekwencją metodologii prowadzenia badań. Rozprawa obejmuje: wstęp, rozdział metodologiczny, trzy rozdziały merytoryczne i zakończenie oraz wykaz literatury (bibliografię) oraz wykaz załączników.

Wstęp zawiera umiejscowienie problemu badawczego w postrzeganej rzeczywistości, uzasadnienie wyboru tematu dysertacji, uwarunkowania sytuacji problemowej oraz strukturę rozprawy.

Rozdział 1. *Założenia badawcze*, zawiera wprowadzenie do problematyki dysertacji. Obejmuje ono: cel pracy, główny problem badawczy i problemy szczegółowe oraz hipotezę badawczą. Scharakteryzowano w nim również metody badawcze zastosowane przez autorkę dysertacji do rozwiązania problemu badawczego i osiągnięcia celu rozprawy. Integralną jego częścią jest analiza krytyczna literatury przedmiotu.

Rozdział 2. *Identyfikacja bezpieczeństwa lokalnego w RP przed agresją FR na Ukrainę w 2022 roku*, traktuje o współczesnym postrzeganiu bezpieczeństwa lokalnego w RP. Przedstawiono w nim istotę i przedmiot bezpieczeństwa lokalnego w RP, główne zagrożenia bezpieczeństwa lokalnego w RP występujące przed agresją FR na Ukrainę w 2022 roku oraz sposoby organizowania i realizacji zadań na rzecz tego bezpieczeństwa. Uwieńczeniem rozważań są wnioski stanowiące przyczynek do dalszych rozważań.

Rozdział 3. *Ocena wpływu agresji FR na Ukrainę w 2022 roku na stan bezpieczeństwa lokalnego w RP*, zawiera identyfikację i ocenę zagrożeń bezpieczeństwa lokalnego w RP wywołanych agresją FR na Ukrainę w 2022 roku, ocenę poczucia bezpieczeństwa lokalnego w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku oraz ocenę działań prowadzonych w RP na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa lokalnego w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku. Integralną częścią rozdziału są wnioski stanowiące przyczynek dla kolejnego etapu pracy.

Rozdział 4. *Postulatywne kierunki doskonalenia działań na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa lokalnego w RP*, zawiera wypracowane podczas badań, propozycje zadań i inicjatyw dotyczących wzmocnienia bezpieczeństwa lokalnego w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku. Ponadto autorka dysertacji zaproponowała procedury i sposoby ich implementacji przez naczelne organy władzy państwowej, terenowe organy administracji rządowej, organy administracji samorządowej, organizacje pozarządowe, a także społeczności lokalne.

Zakończenie jest weryfikacją hipotezy badawczej, oceną stopnia osiągnięcia celu rozprawy, a także zawiera syntetyczne ogólne wnioski wynikające z rozwiązania głównego problemu badawczego.

4. Wyniki badań w kontekście hipotez badawczych

Proces badań zmierzał do zweryfikowania przyjętej głównej hipotezy badawczej oraz hipotez szczegółowych. Przedstawione założenia badawcze dowodziły rozległości problematyki wpływu agresji FR na Ukrainę w 2022 roku na bezpieczeństwo lokalne w RP. Z uwagi na powyższe, badania zostały skoncentrowane głównie na poczuciu bezpieczeństwa w 2022 i 2023 roku przez społeczności lokalne w województwie podkarpackim oraz województwach, które przyjęły dużą liczbę uchodźców z Ukrainy.

Wyniki prowadzonych badań potwierdziły trafność sformułowanej hipotezy badawczej, stanowiącej, że: *Pełnej skali zagrożeń bezpieczeństwa lokalnego w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku oraz skutecznych sposobów jego wzmocnienia należy poszukiwać przede wszystkim w województwie podkarpackim (z uwagi na największe oddziaływanie wojny w Ukrainie na jego społeczeństwa lokalne) oraz w województwach, które przyjęły dużą liczbę uchodźców z Ukrainy.* Potwierdzają to uzyskane informacje umożliwiające identyfikację zagrożeń dla bezpieczeństwa lokalnego w RP wywołanych agresją FR na Ukrainę w 2022 roku oraz ocenę skuteczności przeciwdziałania tym zagrożeniom przez naczelne organy władzy państwowej i terenowe organy administracji rządowej; organy administracji samorządowej szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego, a także organizacje pozarządowe. Informacje te autorka dysertacji uzyskała z wywiadów z ekspertami, badań ankietowych przeprowadzonych z mieszkańcami województw podkarpackiego, małopolskiego i śląskiego oraz podczas konsultacji merytorycznych z członkami zespołów zarządzania kryzysowego z powyższych województw, którzy uczestniczyli w organizacji pomocy uchodźcom z Ukrainy podczas ich masowego napływu do Polski w 2022 i 2023 roku.

5. Wnioski ogólne z badań

Założony cel badawczy rozprawy doktorskiej został osiągnięty, a sformułowane problemy badawcze rozwiązane. Uzyskane wyniki badań upoważniają autorkę dysertacji do następujących wniosków ogólnych:

Po pierwsze. Agresja FR na Ukrainę w 2022 roku nie wygenerowała nowych zagrożeń dla bezpieczeństwa lokalnego w Polsce. Zintensyfikowała natomiast spektrum zewnętrznych zagrożeń dla tego bezpieczeństwa oraz spowodowała dominację tych zagrożeń nad zagrożeniami wewnętrznymi. Głównymi obszarami źródeł zagrożeń dla bezpieczeństwa lokalnego były (mogą one występować również nadal):

- masowa migracja uchodźców ukraińskich do Polski;
- decyzje polityczne polskich władz nieuwzględniające wpływu masowej migracji na poziom i jakość życia społeczności lokalnych w Polsce;
- niefrasobliwość, niekompetencja i zaniechania, czyli „grzechy zaniedbania” polskich władz w obszarze polityki społecznej, gospodarczej i finansowej.

Po drugie. Zagrożenia dla bezpieczeństwa osobistego wynikały z obawy (możliwości) przeniknięcia (pod tzw. „przykryciem” masowej migracji) pojedynczych osób i zorganizowanych grup przestępczych, których działania mogłyby być skierowane przeciwko życiu, zdrowiu i mieniu mieszkańców społeczności lokalnych. Wobec tego konsekwentna ochrona granicy państwowej przed nielegalnymi migrantami jest jednym z podstawowych interesów narodowych. Jednak towarzyszy jej wiele pytań, na które trudno udzielić jednoznacznych odpowiedzi. Jednym z nich jest pytanie: Gdzie kończą się interesy narodowe, a gdzie zaczyna się człowieczeństwo?

Natomiast zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego wynikały z możliwości intensyfikacji zachorowań na COVID – 19 (w 2022 roku trwała pandemia COVID – 19).

Po trzecie. Zagrożenia dla poziomu i jakości życia mieszkańców społeczności lokalnych wystąpiły głównie w obszarze bezpieczeństwa: społecznego, informacyjnego i kulturowego.

Zagrożenia dla bezpieczeństwa społecznego wynikały z obawy o rynek pracy (pojawiła się duża liczba „tańszych” pracowników z Ukrainy), wzrostu ubóstwa (za rosnącą inflacją nie nadążał wzrost płac), obniżenia jakości edukacji (do polskich szkół przyjęto dodatkowo tysiące dzieci i młodzieży z Ukrainy) oraz ograniczenia dostępu mieszkańców do podstawowej opieki medycznej (opieką medyczną objęto setki tysięcy uchodźców z Ukrainy). Jednak najbardziej spektakularnym zagrożeniem był źle zorganizowany (brak kontroli) przez władze polskie tranzyt zboża i innych produktów rolnych z Ukrainy przez terytorium Polski oraz nieudolnie nadzorowana przez władze polskie realizacja decyzji UE w sprawie liberalizacja handlu z Ukrainą, które wywołały falę protestów naszych rolników i przedsiębiorstw transportowych.

Zagrożenia dla bezpieczeństwa informacyjnego wynikały głównie z braku dostępu społeczeństwa do różnych (zróżnicowanych) źródeł informacji. Brak takiej informacji wzbudzał podejrzenia o celowe tuszowanie błędnych decyzji władz, nadużyć, niegospodarności lub nawet przestępstw. Ponadto poważne zagrożenie może stanowić manipulacja świadomością i psychiką za pomocą środków masowego przekazu. Zjawisko to nasiliło się w okresie kampanii wyborczej do parlamentu jesienią 2023 roku.

Zagrożenie dla bezpieczeństwa kulturowego mogło być spowodowane masową migracją uchodźców z Ukrainy. Na „szczęście” pochodzili oni z europejskiego obszaru kulturowego. Nie wystąpiły zatem problemy etniczne i religijne. Migranci spotkali się z powszechną bezinteresowną pomocą ze strony społeczeństwa polskiego. Jednak należy mieć na uwadze fakt, że w przypadku innych migrantów, np. pochodzących z Azji lub Afryki, powyższa sytuacja może się nie powtórzyć.

Po czwarte. W przeciwdziałaniu zagrożeniom dla bezpieczeństwa lokalnego w RP spowodowanych agresją FR na Ukrainę w 2022 roku uczestniczyły organy administracji rządowej, administracji samorządowej i organizacje pozarządowe. Zadania administracji rządowej polegały głównie na koordynacji działań pomocowych na wszystkich szczeblach administracji publicznej (odpowiadał za to specjalnie powołany Pełnomocnik Rządu ds. uchodźców wojennych z Ukrainy). Działania administracji samorządowej skupiały się na uruchamianiu interwencyjnych punktów noclegowych, zbiórce darów, organizowaniu punktów pierwszego kontaktu świadczących pomoc psychologiczną i językową oraz uruchamianiu specjalnych numerów kontaktowych, pod którymi wolontariusze udzielali informacji w sprawach socjalno-bytowych, wsparcia medycznego oraz pomocy prawnej. Natomiast organizacje pozarządowe (przede wszystkim PAH, Caritas Polska oraz PCK) zajmowały się udzielaniem wsparcia materialnego i niematerialnego. Ponadto w bezpośrednim udzielaniu pomocy uchodźcom masowo uczestniczyły osoby prywatne.

Z przeprowadzonych badań wynika, że wystąpiły trudności w zapewnieniu właściwego nadzoru (kontroli) nad udzielaniem pomocy przez osoby prywatne. Jednak poważnym mankamentem był brak koordynacji tej pomocy, szczególnie na szczeblu województw. W efekcie często miało miejsce marnotrawstwo zgromadzonych dla uchodźców środków materialnych, wysiłku ludzkiego, a także obniżyła się skuteczność świadczonej uchodźcom pomocy.

Po piąte. Specyfiką każdej sytuacji kryzysowej zwykle jest to, że liczba pilnych zadań, które trzeba wykonać, aby przejąć nad nimi kontrolę znacznie przekracza możliwości posiadanego potencjału ratunkowego i ratowniczego. Konieczne jest więc precyzyjne ustalanie zadań priorytetowych. Dobre praktyki podpowiadają, aby w takich przypadkach sporządzać listę zadań (aktywności) wg „metody Ivy’ego Lee”. Metoda ta kładzie nacisk na wybieranie do realizacji w pierwszej kolejności zadań jednocześnie ważnych i pilnych, przy czym **ważność (waga) zadania** jest decydująca.

Po szóste. Badania wykazały, że przeciwdziałanie zagrożeniom dla bezpieczeństwa lokalnego w RP, spowodowanych agresją FR na Ukrainę, i łagodzenie ich skutków było skuteczne wówczas, gdy realizowane było przez formacje (organizacje) posiadające instytucjonalną strukturę organizacyjną. Dowodzi o tym dobra realizacja zadań na rzecz bezpieczeństwa osobistego i bezpieczeństwa powszechnego przez Policję i PSP. Nie można natomiast tego powiedzieć o realizacji zadań na rzecz utrzymania poziomu i jakości życia mieszkańców społeczności lokalnych. Brak było w tym obszarze odpowiednich strategii i wynikających z niej programów i planów działania. Powodowało to, że było dużo improwizacji oraz brakowało koordynacji działań.

Po siódme. Skuteczność działań na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa lokalnego w RP wymaga ścisłego współdziałania organów administracji rządowej, organów samorządowych oraz organizacji pozarządowych.

Wiodącą rolę w kształtowaniu bezpieczeństwa lokalnego pełnią naczelné organy władzy państwowej. Poziom tego bezpieczeństwa zależy przede wszystkim od ich trafnych, zgodnych z interesami narodowymi, decyzji. Powinny być one podejmowane we właściwym czasie, tj. adekwatnie do zaistniałej sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej. Decyzje te powinny dotyczyć nie tylko działań bieżących, ale również działań przewidywanych w dającej się określić perspektywie czasowej. Przeprowadzone badania wykazały, że szczególnie niebezpieczne są tzw. „grzechy zaniedbania bądź zaniechania”. Przykładem takich „grzechów” był m.in. źle zorganizowany tranzyt ukraińskiego zboża i innych produktów rolnych przez terytorium Polski oraz źle nadzorowana realizacja rozporządzenia UE w sprawie liberalizacji handlu z Ukrainą, które wywołały falę długotrwałych protestów rolników i przewoźników polskich.

Zadaniem terenowych organów administracji rządowej powinien być aktywny udział w opracowywaniu programów rozwojowych zwiększających poziom

bezpieczeństwa lokalnego, programów prewencyjnych zapobiegających obniżaniu tego bezpieczeństwa, a także programów alternatywnych sprzyjających zwiększaniu udziału społeczności lokalnych w działaniach na rzecz swojego bezpieczeństwa, a następnie nadzór i koordynacja podczas ich realizacji. Szczególnie brakowało takich programów podczas organizacji działań na rzecz utrzymania poziomu i jakości życia mieszkańców społeczności lokalnych po agresji FR na Ukrainę.

Zadaniem samorządów województw powinna być ścisła współpraca z urzędami wojewódzkimi. Współpraca ta powinna bazować na myśleniu strategicznym eliminującym zaniechania i zaniedbania i dotyczyć przede wszystkim koordynacji zadań realizowanych w województwie na rzecz utrzymania poziomu i jakości życia mieszkańców społeczności lokalnych.

Samorządy powiatów i samorządy gmin, jako bezpośredni wykonawcy, powinny zapewnić właściwe poczucie bezpieczeństwa przez społeczności lokalne oraz inne osoby przebywające na ich terytorium poprzez profesjonalną realizację zadań na rzecz bezpieczeństwa lokalnego.

Po ósme. Fenomen społeczny, nazywany przez prof. Normana Daviesa „ewenementem na skalę światową”, jakim był spontaniczny masowy udział społeczeństwa polskiego w niesieniu pomocy humanitarnej uchodźcom z Ukrainy w 2022 i 2023 roku, pokazał, że duży wpływ na wzmocnienie bezpieczeństwa lokalnego może mieć umiejętne wykorzystanie wiedzy i umiejętności (doświadczenia) organizacji pozarządowych i inicjatyw społeczności lokalnych. Organizacje pozarządowe oraz aktywiści społeczni najlepiej znają problemy, potrzeby, możliwości i nastroje społeczności lokalnych.

Po dziewiąte. Po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku społeczeństwo polskie, w zdecydowanej większości, wykazało się właściwym rozumieniem interesów narodowych i polskiej racji stanu. Potwierdza to m.in. masowy udział mieszkańców Polski w niesieniu pomocy uchodźcom z Ukrainy. Potwierdziła to również wysoka frekwencja oraz wynik wyborów parlamentarnych w 2023 roku. Próba negacji pomocy dla Ukrainy spotkała się ze zdecydowaną odmową wyborców (partie negujące pomoc dla Ukrainy poniosły porażkę wyborczą). Jednak istnieje również znaczna grupa ludzi myślących inaczej. Należą do niej ludzie legitymizujący się tzw. „byle jaką edukacją”, która uniemożliwia im właściwe postrzeganie interesów narodowych. Ta część społeczności lokalnych bardzo podatna jest na transfery socjalne (dosypywanie pieniędzy socjalnych), czyli korzystanie z tzw. „pasożytnictwa społecznego”.

Konieczne jest prowadzenie na jej rzecz działań mających na celu kształtowanie właściwych (pożądanych) postaw społecznych poprzez rzetelną i obiektywną politykę informacyjną, edukację obywatelską oraz tworzenie, alternatywnych do postaw roszczeniowych, propozycji organizacji życia osobistego i poszukiwania swojego miejsca w życiu publicznym.

Po dziesiąte. Jednym z głównych zjawisk globalizacji jest masowa migracja ludzi poszukujących bezpieczeństwa i lepszych warunków życia. Potwierdził to również masowy napływ do Polski uchodźców z Ukrainy po napaści FR w 2022 roku. Znaczna ich liczba (około 2 mln) zatrzymała się w naszym kraju. Należy liczyć się z tym, że niektórzy z nich nie będą chcieli wracać do kraju macierzystego. Konieczne jest więc prowadzenie racjonalnej polityki migracyjnej (póki co brak jest takiej polityki) ukierunkowanej na wykorzystanie wiedzy i umiejętności imigrantów na polskim rynku pracy.

Po jedenaste. Szerokie spektrum zagrożeń, których źródłem jest agresja FR na Ukrainę, która rozpoczęła się w 2022 roku, oraz ich silne oddziaływanie na poziom bezpieczeństwa lokalnego w RP powoduje, że stanowią one poważne wyzwanie również dla zespołów zarządzania kryzysowego. Procedury zapobiegania oraz łagodzenia skutków tych zagrożeń powinny być tematyką organizowanych dla nich treningów i ćwiczeń sztabowych.

6. Kierunki dalszych badań

Efektom rozprawy jest diagnoza problematyki bezpieczeństwa lokalnego w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku. Umożliwiła ona zaproponowanie rozwiązań służących wzmocnieniu tego bezpieczeństwa. Autorka dysertacji zaproponowała rozwiązania obejmujące propozycje dotyczące:

- a) celów polityki i strategii państwa na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa lokalnego uwzględniających polskie interesy narodowe, polską rację stanu oraz ocenę środowiska bezpieczeństwa lokalnego;
- b) kierunków i sposobów działania na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa lokalnego w RP:
 - naczelnych organów władzy państwowej i terenowych organów administracji rządowej;
 - organów administracji samorządowej na szczeblu województw, powiatów i gmin;

- organizacji pozarządowych;
- c) inicjatyw mieszkańców społeczności lokalnych na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa lokalnego.

7. Wartość dodana pracy

W kontekście naukowym dokonano identyfikacji zagrożeń bezpieczeństwa lokalnego w RP po agresji FR na Ukrainę w 2022 roku oraz zaproponowano sposoby zwiększenia tego bezpieczeństwa.

W aspekcie praktycznym opracowane w ramach niniejszej dysertacji wyniki badań naukowych mogą stanowić podstawę do zwiększenia skuteczności działań na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa lokalnego w RP, które wymagają ścisłego współdziałania organów administracji rządowej, organów samorządowych oraz organizacji pozarządowych.

8. Plan pracy

Wstęp

1. Metodologiczne podstawy rozprawy doktorskiej
2. Identyfikacja bezpieczeństwa lokalnego w RP przed agresją FR na Ukrainę w 2022 roku
3. Ocena wpływu agresji FR na Ukrainę w 2022 roku na stan bezpieczeństwa lokalnego w RP
4. Postulatywne kierunki doskonalenia procedur wzmocnienia bezpieczeństwa lokalnego w RP wynikające z zagrożeń spowodowanych agresją FR na Ukrainę w 2022 roku

Zakończenie

Bibliografia

Załączniki

Streszczenie rozprawy w języku polskim

Streszczenie rozprawy w języku angielskim